

Informasjon i samsvar med krava i kapitalkravsforskriftens del IX (Pilar 3)

31. desember 2018 Valle Sparebank

INNHOLDSFORTEGNELSE

INFORMASJON I SAMSVAR MED KRAVA I KAPITALKRAVSFORSKRIFTENS DEL IX (PILAR 3)

1.	Innleiing og formål med dokumentet	2
2.	Konsolidering	2
2.1	Oversikt over dotterselskap, tilknyttta selskap, mv	2
3.	Kapitalkrav	2
3.1	Ansvarleg kapital og kapitalkrav	2
3.2	Bufferkrav	4
4.	Kredittrisiko og motpartsrisiko	5
4.1	Definisjon misleghaldne engasjement:	5
4.2	Metode for utrekning av nedskrivningar	6
4.3	Engasjement fordelt på engasjementstypar, typar av motpartar og geografiske område	6
4.4	Engasjement fordelt på engasjementstypar og gjenståande løpetid	7
4.5	Misleghald, nedskrivningar og avsetningar på garantiar	7
4.6	Endringer i nedskrivningar og avsetningar på garantiar	8
4.7	Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål	9
4.8	Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheiter m.v. ved fastsetting av kapitalkrav	9
4.9	Sikkerheitsstilte egedelar	10
4.10	Motpartsrisiko knytt til derivat	10
5.	Eigenkapitalposisjonar	10
6.	Renterisiko	11
7.	Styring og kontroll av risiko	11
8.	Standardiserte skjemaer for offentleggjering av opplysningar om ansvarleg kapital	15

1. INNLEIING OG FORMÅL MED DOKUMENTET

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle krava til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriftens del IX (pilar 3). Alle tal i dokumentet er per 31. desember 2018 med mindre anna framgår.

Banken nyttar standardmetoden ved utrekning av kapitalkrav for kredittrisiko. Dette inneber at det vert brukt standardiserte myndigheitsbestemte risikovekter ved utrekning av kapitalkravet. For utrekning av kapitalkrav for operasjonell risiko vert basismetoden nytta, som inneber at kapitalkravet vert rekna ut i forhold til inntekt siste tre år. Banken har ikkje handelsportefølje og reknar difor ikkje ut kapitalkrav for marknadsrisiko.

2. KONSOLIDERING

2.1 Oversikt over dotterselskap, tilknytta selskap, mv

Banken har ingen dotterselskap, og konsolidering er ikkje aktuelt.

3. KAPITALKRAV

3.1 Ansvarleg kapital og kapitalkrav

Tabellen nedanfor visar utrekningsgrunnlag for kredittrisiko fordelt på dei enkelte engasjementskategoriane slik desse er definert i kapitalkravsforskriften. I tillegg visast kapitalkrav for motpartsrisiko og operasjonell risiko og samla utrekningsgrunnlag.

Pilar III

Valle Sparebank

Spesifikasjon av ansvarleg kapital (tal i tusen NOK), minimumskrav til ansvarleg kapital (beløp i tusen kroner) og utrekningsgrunnlag

Kapitaldekning

Sparebankens fond	205.119
Gåvefond	5.891
Sum egenkapital	211.010
Frådrag for overfinansiert pensjonsskylnad	-620
Frådrag for immaterielle egedelar	
Frådrag for ansvarleg kapital i andre fin.inst.	-29.431
Sum ren kjernekapital	180.959

Fondsobligasjonar

Frådrag for ansvarleg kapital i andre fin.inst.

Sum kjernekapital

Ansvarleg lånekapital

Frådrag for ansvarleg kapital i andre fin.inst.

Sum tilleggskapital

Netto ansvarleg kapital 180.959

Eksponeringskategori (utrekningsgrunnlag etter risikovekt)

Statar og sentralbankar	0
Lokale og regionale myndigheiter (herunder kommunar)	5.824
Offentlege føretak	
Multilaterale utviklingsbankar	
Internasjonale organisasjonar	
Institusjonar	14.841
Føretak	41.980
Massemarknadsengasjement	
Engasjement med pantesikkerheit i eigedom	563.893
Forfalne engasjement	3.513
Høgrisiko-engasjement	
Obligasjonar med føretrinsrett	7.143
Fordring på institusjonar og føretak med kortsiktig rating	
Andelar i verdipapirfond	13.512
Eigenkapitalposisjonar	21.119
Andre engasjement	65.747
CVA-tillegg	
Sum utrekningsgrunnlag for kredittrisiko	737.572
Utrekningsgrunnlag for operasjonell risiko	71.302
Utrekningsgrunnlag for motpartsrisiko	
Sum utrekningsgrunnlag	808.874
Kapitaldekning i %	22,37 %
Kjernekapitaldekning	22,37 %
Rein kjernekapitaldekning i %	22,37 %

Finanstilsynet har no justert inndeling av føretak i grupper slik at Valle Sparebank kjem i gruppe 4 som ikkje får fastsett eige Pilar 2 krav, ifølge brev av 18.desember 2017 frå Finanstilsynet.

Banken har eit kapitalmål på 20 % for rein kjernekapitaldekning.

Konsolidering av samarbeidende grupper

Fra 01.01.2018 skal alle bankar rapportere kapitaldekning konsolidert med eigarandel i samarbeidsgrupper. Banken har en eierandel på 0,41 % i Eika Gruppen AS og på 0,80 % i Eika Boligkreditt AS.

Ren kjernekapital	219.114
Kjernekapital	227.181
Ansvarlig kapital	228.279
Beregningsgrunnlag	1.084.734
Kapitaldekning i %	21,04 %
Kjernekapitaldekning	20,94 %
Rein kjernekapitaldekning i %	20,20 %
Uvekta kjernekapitalandel i %	8,86 %

3.2 Bufferkrav

Banken har per 31.12.2018 eit kombinert kapitalbufferkrav på kr 97 millioner:

Bufferkrav	
Bevaringsbuffer (2,50 %)	20.222
Motsyklisk buffer (2,00 %)	16.177
Systemrisikobuffer (3,00 %)	24.266
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	60.666
Minimumskrav til ren kjernekapital (4,50 %)	36.399
Tilgjengelig ren kjernekapital utover minimumskrav og bufferkrav	83.894

Banken har 84 millioner kroner i rein kjernekapital tilgjengeleg til å dekke det kombinerte kapitalbufferkravet.

Uvekta kjernekapitalandel

Derivat: Framtidig eksponering ved bruk av marknadsverdimetoden	
Postar utanom balansen med 10 % konverteringsfaktor etter standardmetoden	
Postar utanom balansen med 20 % konverteringsfaktor etter standardmetoden	5.807
Postar utanom balansen med 50 % konverteringsfaktor etter standardmetoden	10.788
Postar utanom balansen med 100 % konverteringsfaktor etter standardmetoden	7.247
Andre egedelar	1.666.490
(-) Regulatoriske justeringar i kjernekapital	-29.431
(-) Regulatoriske justeringar i kjernekapital etter overgangsreglar	
Totalt eksponeringsbeløp	1.660.901
Totalt eksponeringsbeløp etter overgangsreglar	
Kapital	180.959
Kjernekapital	180.959
Kjernekapital etter overgangsreglar	
Uvekta kjernekapitalandel	10,90
Uvekta kjernekapitalandel	10,90
Uvekta kjernekapitalandel etter overgangsreglar	

Uvekta kjernekapitalandel vert rekna ut frå kjernekapital, med og utan overgangsordningar, delt på engasjementsbeløp for balanseførte og ikke balanseførte postar og engasjementsbeløp for derivat og gjenkjøpsavtalar som ikkje er balanseførte. Ikkje balanseførte postar blir justert for konverteringsfaktorar (iht i CRR artikkel 429, nr 10).

4. KREDITTRISIKO OG MOTPARTSRISIKO

4.1 Definisjon misleghaldne engasjement:

Eit lån er å rekne som misleghalde når låntakar ikkje har betalt forfalte terminar innan 90 dagar etter terminforfall, eller når rammekredittar ikkje er inndecka innan 90 dagar.

Dersom det ligg føre objektive bevis for verdifall på enkelte utlån eller grupper av utlån, er låna nedskrive. Objektive bevis på at eit utlån har verdifall baserer seg på observerte data banken har kjennskap til om fylgjande type hendingar: Vesentlege finansielle problem hjå låntakar, betalingsmisleghald eller andre vesentlege kontraktsbrot, opplåning for inndecking av termin, finansiell restrukturering, gjeldsforhandling, konkurs.

4.2 Metode for utrekning av nedskrivningar

Nedskrivninga vert rekna ut som differansen mellom lånets balanseførte verdi og vurdert verdi av pant. Ved utrekninga av dei framtidige kontantstraumane vert sikkerheiten vurdert til pårekneleg salspris fråtrekt salskostnader.

Vurdering av om det ligg føre objektive bevis for verdifall skal gjennomførast enkeltvis på alle utlån som er vurderte som vesentlege. Vesentlege og spesielt utsette engasjement vert gjennomgått minst kvartalsvis. Spesielt fokusert er engasjement kategorisert som høg risiko. Der dei vurderte sikkerheiter openbart ikkje dekker engasjementet, vert det alltid vurdert nedskrivning ved misleghald. I slike tilfelle vert nedskrivninga alltid gjennomført når misleghaldet har lengre varigheit enn 90 dagar. Når det gjeld vurdering av sikkerheiter på panteobjekt ved individuelle nedskrivningar, vert desse verdsette til estimert verkeleg verdi på forventa tidspunkt for realisasjon eller eiga overtaking av sikkerheiter.

Individuelle nedskrivningar reduserer engasjementas rekneskapsførte verdi i balansen, og periodens endringar i vurdert verdi vert resultatført som tap på utlån og garantiar.

Gruppededskrivning omfattar bankens vurdering av grunnlaget for verdifall på grupper av utlån med tilnærma like risikoeigenskapar. Her inngår også utlån vurdert for individuell nedskrivning, men der objektive bevis for verdifall ikkje er påvist. Såleis vert alle utlån med unntak av dei som har vorte individuelt nedskrive vurderte. Banken sin modell for utrekning av gruppevise nedskrivningar baserer seg på forventa tap i dei ulike risikoklassar.

Gruppededskrivningar reduserer engasjementas regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringar i vurdert verdi vert resultatført som tap på utlån og garantiar.

4.3 Engasjement fordelt på engasjementstypar, typar av motpartar og geografiske område

Matrisen viser samla engasjementsbeløp etter individuelle nedskrivningar fordelt på engasjementstypar, typar av motpartar og geografiske område.

Engasjement¹ fordelt på engasjementstypar, geografiske område og typar av motpartar (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Utlån og fordringar	Unyttarammer	Garantiar	Sum
Offentleg forvaltning				
Lønstakarar o.l.	1.194.834	10.108	933	1.205.875
Utlandet	131			
<i>Næringssektor fordelt:</i>				
Jordbruk, skogbruk, fiske	10.354	1.724	195	
Industriproduksjon	12.871	6.721	402	
Bygg og anlegg	39.976	9.776	6.874	
Varehandel, hotell/restaurant	22.969	3.333	8.564	
Transport, lagring	2.567	1	77	
Finans, eigedom, forretningsmessige tenester	53.559	1.076		
Sosial og privat tenesteyting	11.026	580	244	
Sentralbank				
Kredittinstitusjonar				
Sum	1.348.287	33.319	17.289	1.398.895
Valle kommune	321.442	26.427	9.866	
Resten av Aust-Agder	194.063	2.620	5.247	
Resten av Noreg	832.782	4.272	2.176	
Utlandet				
Gjennomsnitt²	1.341.491	28.435	18.219	1.388.144

¹ Etter individuelle nedskrivningar

² Gjennomsnitt av inngående og utgåande balanse siste år

4.4 Engasjement fordelt på engasjementstypar og gjenstående løpetid

Matrisen viser beløp for ulike engasjementstyper fordelt på løpetid.

Engasjementstypar	Inntil 1 måned	1-3 månadar	3-12 månadar	1-5 år	Over 5 år	Utan løpetid	Sum
Utlån og fordringar	2.678	730	7.259	57.614	1.280.006		1.348.287
Unyttarammer			30.139		3.180		33.319
Garantiar				17.289	-		17.289
Sum	2.678	730	37.398	74.903	1.283.186	-	1.398.895

¹ Etter individuelle nedskrivningar

4.5 Misleghald, nedskrivningar og avsetningar på garantiar

Matrisen viser misleghaldne utlån og individuelle nedskrivningar på utlån samt avsetningar på garantiar fordelt på typar av motpartar og geografiske område.

Misleghald, nedskrivningar og avsetningar på garantiar (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Misleghaldne engasjement	Engasjement med nedskrivningar	Samla nedskrivningar ¹	Resultatførte nedskrivningar ¹ siste år	Garantiar med avsetning ²	Avsetningar på garantiar
Offentleg forvaltning						
Lønstakarar o.l.	3.184	4.080	2.160	915		
Utlandet						
<i>Næringssektor fordelt:</i>						
Jordbruk, skogbruk, fiske						
Industriproduksjon						
Bygg og anlegg						
Varehandel, hotell/restaurant						
Transport, lagring						
Finans, eigedom, forretningsmessige tenester		3.411	1.955			
Sosial og privat tenesteyting						
Sum	3.184	7.491	4.115	915	-	-
Valle kommune		3.411	1.955			
Resten av Aust-Agder						
Resten av Noreg	3.184	4.080	2.160	915		
Utlandet						
¹ Kun individuelle nedskrivningar						
² Samla garantibeløp der det er føreteke avsetning.						

4.6 Endringer i nedskrivningar og avsetningar på garantiar

Endringer i nedskrivningar på individuelle utlån og avsetningar på garantiar siste år (beløp i tusen kroner)	Utlån	Garantiar
Individuelle nedskrivningar på utlån		
Individuelle nedskrivningar 01.01.	7.774	
Periodens konstaterte tap, der det tidlegare er føreteke individuell nedskrivning	-3.529	
Auka individuelle nedskrivningar i perioden		
Nye individuelle nedskrivningar i perioden	915	
Tilbakeføring av individuelle nedskrivningar i perioden	-1.045	
Individuelle nedskrivningar 31.12.	4.115	-
Endringer i nedskrivning på grupper av utlån siste år (beløp i tusen kroner)	Utlån	Garantiar
Nedskrivningar på grupper av utlån		
Nedskrivningar på grupper av utlån 01.01.	2.600	
Periodens nedskrivningar på grupper av utlån		
Nedskrivningar på grupper av utlån 31.12.	2.600	-
Årets nedskrivningar og inngong på tidlegare års nedskrivningar (beløp i tusen kroner)	Utlån	Garantiar
Periodens endring i individuelle nedskrivningar på utlån	-3.659	
Periodens endring i individuelle nedskrivningar på garantiar		-
Periodens endring i gruppeavsetningar	-	
Periodens konstaterte tap, der det tidlegare er føreteke individuelle nedskrivningar	2.718	
Periodens konstaterte tap, der det tidlegare ikkje er føreteke individuelle nedskrivningar	1.441	
Periodens inngong på tidlegare perioders konstaterte tap	-426	
Periodens tapskostnader	74	-

4.7 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål

Banken har pr rapporteringstidspunktet ingen engasjement der ratingen påvirker kapitaldekninga.

4.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsetting av kapitalkrav

Matrisen viser samla engasjementsbeløp før og etter at det er teke omsyn til sikkerheter samt engasjementsbeløp som er trekt i frå den ansvarlege kapitalen.

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v ved fastsettelsen av kapitalkrav (beløp i tusen kroner)

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v ved fastsettinga av kapitalkrav (beløp i tusen kroner)

Engasjementskategoriar	Engasjementsbeløp før sikkerheter	Engasjementsbeløp etter sikkerheter	Fråtrekt den ansvarlege kapitalen	Nytta ratingbyrå	Andel sikra med pant ¹	Andel sikra med garantiar ¹
Statar og sentralbankar	27.672	27.672				
Lokale og regionale myndigheiter (herunder kommuner)	29.119	21.119				
Offentlege føretak						
Multilaterale utviklingsbankar						
Internasjonale organisasjonar						
Institusjonar	73.285	73.285				
Føretak	60.817	60.817				
Massemarknadsengasjement						
Engasjement med pantesikkerheit i eigedom	1.291.818	1.291.818			86 %	
Forfalte engasjement	3.185	3.185			79 %	
Høgrisiko-engasjement						
Obligasjonar med føretrinnsrett	71.430	71.430				
Fordring på institusjonar og føretak med kortsiktig rating						
Andelar i verdipapirfond	45.036	45.036				
Eigenkapitalposisjonar	50.550	50.550	29.431			
Andre engasjement						
Sum	1.652.912	1.644.912	29.431	-		

¹ Her vert bare teke omsyn til garantiar og pant som har betydning for utrekning av kapitalkrav. Andel rekna av engasjementsbeløp før sikkerheter.

Hovudtypar av pant som vert nytta for kapitaldekningsformål er pant i bustad og fritidseigedom. Garantiar har i liten grad betydning for kapitaldekninga. I nokre tilfelle vert det nytta garantiar frå bankar eller regionale myndigheiter. Banken nyttar ikkje kredittderivat.

Det vert ikkje teke omsyn til motrekningsadgang ved utrekning av kapitalkrav. Verdivurdering av sikkerheter tar utgangspunkt i sikkerheitens marknadsverdi. Sikkerheter som er ukjent for oss skal dokumenterast gjennom offentlig takst.

Verdivurdering av bustadeigedomar vert oppdatert ved vesentlege endringar i marknaden, og minst kvart tredje år.

Det vert teke omsyn til konsentrasjonsrisiko i bankens ICAAP, likevel slik at konsentrasjonsrisiko som fylgje av konsentrasjon av typar av sikkerheter ikkje eksplisitt vert tilordna kapitalbehov.

4.9 Sikkerhetsstilte egedelar

Tabellen viser bankens finansielle egedelar som kan stillast som sikkerheit for lån i sentralbanken. Pr. 31.12.2018 er ingen eiedelar stilt som sikkerheit (evt. så rapporterast også delen av tabellen som viser egedelar som er nytta som sikkerheit pr. 31.12.2018).

Pantsette og ikkje-pantsette egedelar

Egedelar	Balanseført verdi av ikkje-sikkerhetsstilte egedelar		Verkeleg verdi av ikkje-sikkerhetsstilte egedelar	
	herav: utstedt av andre i konsernet	herav: godkjent som pant i sentralbanken		herav: godkjent som pant i sentralbanken
Renteberande verdipapir	131.435	100.295	131.539	100.399
herav: Covered bonds (inkl. OMF)	71.289	71.289	71.388	71.388
herav: sikra verdipapir (ABS)				
herav: utstedt av offentlig forvaltning	29.007	29.007	29.010	29.010
herav: utstedt av finansielle føretak	31.140		31.140	
herav: utstedt av ikkje-finansielle føretak				
Sum				

Tabellen under viser bankens mottatte sikkerheiter pr. 31.12.2018.

Mottatte sikkerheiter	Ikke sikkerhetsstilt		Nominell verdi av mottatte sikkerheiter
	Verkeleg verdi av mottatte sikkerheiter		
	herav: utstedt av andre i konsernet	herav: godkjent som pant i sentralbanken	
Utlån og fordringar anna enn innskot og utlån på anfordring			1.010
Andre mottatte sikkerheiter			2.040.359
Sum			2.041.369

4.10 Motpartsrisiko knytt til derivat

Banken har ingen derivat pr 31.12.2018.

5. EIGENKAPITALPOSISJONAR

Bankens plassering i aksjar og rentefond er klassifisert som omløpsmiddel, og vurdert til lågaste av kostpris og verkeleg verdi. Rentefond er inkludert påkomne renter.

Aksjar klassifisert som anleggsmidlar (strategisk formål) er vurdert til kostpris, men vert nedskrive når verkeleg verdi vert vurdert/observert å vere lågare enn kostpris.

Matrisa under viser eigenkapitalposisjonar fordelt etter om dei vert halde for vinstformål eller strategisk formål. Matrisa viser også type verdipapir og bokført verdi, verkelig verdi, realisert vinst/tap siste år og kor mykje av dette som er medrekna i hhv kjernekapital og tilleggskapital.

Eigenkapitalposisjonar (beløp i tusen kroner)

Beløp i tusen kroner	Bokført verdi	Verkeleg verdi	Realisert vinst/ -tap i perioden	Urealisert vinst/ -tap	Herav medrekna i kjernekapital ¹	Herav medrekna i tilleggskapital ¹
Aksjer og andeler – gevinstformål	45.036	45.036	-25	36		
– børsnoterte aksjer						
– andre aksjer og andeler						
Aksjer og andeler – strategisk formål	45.698	45.871				
– børsnoterte aksjer						
– andre aksjer og andeler						

¹ "Herav" sikter til urealisert vinst/tap

6. RENTERISIKO

Renterisiko oppstår som ei fylgje av at utlåns- og innlånsverksemda til banken ikkje har samanfallande rentebinding. Dette inneber at når marknadsrenta endrar seg, kan banken fyrst gjennomføre ei renteendring på dei ulike balansepostane med utgangspunkt i regelverk og avtalar. Ei endring av marknadsrentene vil difor medføre ein auke eller reduksjon av netto renteinntekter i resultatrekneskapen.

Banken har ei låg fastrenteeksponering. Fastrentelån utgjer kr 5,2 mill pr 31.12.2018. Fastrenteinnskot utgjer ved utgangen av året kr 0 mill. Netto renterisiko knytt til utlåns- og innlånsverksemda vert vurdert som låg.

Lån som banken har teke opp i pengemarknaden har som regel ulik bindingstid. Låna vert regulert kvar 3. månad. Renterisikoen er difor også her liten. Banken har ingen handelsportefølje med verdipapir. Pliktige likviditetsplasseringar i verdipapir har korte rentereguleringsintervall slik at renterisikoen her er liten.

Verdipapirporteføljen har ein gjennomsnittleg durasjon på 0,12. Dette gjev ein rentesensitivitet ved 1 % renteendring på kr. 159.600 ved utgangen av året.

Bankens styre har vedteke rammer for den totale renterisikoen. Renterisikoen vert målt og rapportert årleg gjennom utrekning av effekten av ei renteendring der heile rentekurva vert parallellforskruva med 1 prosentpoeng. Bankens samla renterisiko vert vurdert som låg.

7. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

Generelt om risikostyring og kontroll i verksemda

Bankverksemda inneber risiko. Styret har vedteke prinsippa for banken si risikostyring i form av overordna policydokument og områdepolicies for ulike risikoområde. Styret legg vekt på å ha ei aktiv oppfølging av prinsippa, og reviderer desse årleg. For bankverksemda samla kan banken akseptere låg til moderat risiko, medan risikonivået kan variere mellom ulike risikoområde.

Banken har ein uavhengig risikostyrings- og compliancefunksjon. Bankens retningslinjer for risikostyrings- og compliancefunksjonen omhandlar funksjonens organisatoriske plassering, arbeidsoppgåver og krav til kompetanse. Risikostyrings- og compliancefunksjonen rapporterer til adm. banksjef, og kan rapportere direkte til styret i tilfelle der styret ikkje får nødvendig informasjon om vesentlege

risikoer via den alminnelege rapporteringa. Risikostyrings- og compliancefunksjonen skal utarbeide kvartalsvis rapport som omfattar alle forretningsområde som inneheld status, utvikling og vurderingar på områda risikostyring og compliance.

ICAAP

Styret gjennomfører minst ein gong årleg ein ICAAP-gjennomgang for å avdekke risikonivå og tilhøyrande kapitalbehov i bankverksemda. Økonomileiar og banksjef førebur ICAAP gjennomgangen og banken nyttar modellverktøy frå Eika ViS. Det vert utarbeid ein årleg rapport som vert handsama i styret.

Banken nyttar seg aktivt av Eika ViS sine tenester i arbeidet med policydokument og verktøy til bruk i risikostyringa.

Dei viktigaste risikoområda er omtala her.

Kredittrisikoen

Kredittrisikoen, dvs. risikoen for at ein kunde ikkje kan oppfylle sine skyldnader rettidig, er den største risikoen i banken. Dersom heller ikkje verdien av den underliggjande pantetrygda er tilstrekkeleg til å dekke kravet ved misleghald og eventuell realisasjon av pantet, vil tap oppstå.

Styret vurderer det slik at banken, no som før, må kunne take noko større risiko innan kommunen enn utanfor. Styret vurderer likevel denne risikoen som moderat. Lån og garantiar er rimeleg godt sikra mot tap. Det vert lagt stor vekt på kunden sin økonomi og den trygda som vert stilt. Nedskrivningane på utlånsporteføljen har dei siste fem åra vore noko høgare enn snittet for norske bankar.

Det er få store engasjement, og omlag 88,5% av samla brutto utlån er lån til personkundar. Reknar ein med lån overført til Eika Boligkreditt AS er personkundedelen endå høgare; 92,5%. Dette gjer at kredittrisikoen er spreidd og lite konsentrert. Banken har avsett 4,1 mill. kr på individuelle, og 2,6 mill. kr på gruppevise nedskrivningar. Rekneskapsmessig tapskostnad i 2018 er om lag -0,1 mill. kr, vesentleg lågare enn normalt i banken. Årsaka til dette er reversering av delar av tidlegare nedskrivne engasjement. Tapskostnaden elles ligg på eit normalnivå. Prognosar frå Noregs Bank tyder på at gjennomsnittleg tap på utlån og garantiar dei næraste 3 åra med noverande risikonivå vil ligge rundt 0,2% av samla utlån for norske bankar.

Det har vorte nytta eit risikoklassifiseringssystem for å lette styret si risikoovervaking. Resultatet av risikoklassifiseringsarbeidet i banken syner at 70% (72) av utlåna har låg risiko, 22% (20) normal risiko og 7% (8) høg risiko. Tal pr. 31.12.2017 i parentes. Utviklinga i risikosamansetjinga har med andre ord vore marginalt positiv i 2018. Det er utarbeidd eit risikoklassifiseringssystem i samarbeid med andre Eika-bankar. Systemet byggjer på statistiske modellar som reknar ut sannsynet for misleghald. Tapsutsette engasjement og alle engasjement over ein viss storleik vert vurdert særskild. Alt dette er grunnlaget for nedskrivningane styret har gjort i løpet av året.

Banken har formidla bustadlån for i alt 724,7 mill. kr i Eika Boligkreditt AS. Dette er lån innanfor 60% av panteverdi og har såleis låg risiko. Om lag 38% av personkundelåna i banken er overførte til Eika Boligkreditt AS, mot 34% året før.

I 2018 har banken revidert kredittpolicyen og kreditthandboka skal reviderast tidleg i 2019.

Likviditetsrisikoen

Likviditetsrisikoen er også eit vesentleg risikoområde i banken, og gjeld den risikoen som banken har for å ikkje ha tilstrekkelege likvidar ved forfall av skyldnader. Valle Sparebank skal ha ein låg likviditetsrisiko.

Balansen mellom innskots- og utlånsvolum avgjer behovet for å låne inn frå pengemarknaden. Valle Sparebank har i løpet av 2018 hatt ei relativt stabil innskotsdekning, det vil seie innskot i prosent av utlån. Innskotsdekninga var ved utgangen av året 87,6% mot 86,6% året før. Internt minimumskrav er fastsett til 85%. Innlånsbehov utover kundeinnskota er dekkja opp med lån frå Kredittforeningen for Sparebanker og obligasjonslån.

Innskot og lånerettar i Noregs Bank, trekkrettar i DNB utgjer saman med obligasjonsporteføljen den vesentlege delen av likviditetsbufferen. Pr. 31.12.2018 utgjorde trekkrettane i DNB 60 mill. kr. Det var pantsett verdipapir i Noregs Bank med ein samla låneverdi på 76,5 mill. kr. Samla obligasjonsportefølje og likvide rentefond utgjer på same tid 176,5 mill. kr. Innskot i Noregs Bank utgjer 27,7 mill. kr.

LCR (liquidity coverage ratio) er 194 pr. 31.12.2018, mot 181 på same tidspunkt året før. Minimumskravet er 100.

Den generelle likviditetsrisikoen er om lag uendra i løpet av året. Innlånskostnadene for bankane har vore relativt stabile i 2018, men auka noko mot slutten av året.

Styret har som tidlegare år revidert likviditetspolicyen, særleg med vekt på tilpassing til nye krav på likviditetsområdet.

Status på likviditetsområdet vert rapportert til styret kvartalsvis i høve til gjeldande krav og rammer i likviditetspolicyen. Likviditetsrisikoen har vore låg heile året, i tråd med bankens risikopolicy.

Eika Boligkreditt vert framleis vurdert som eit viktig verktøy som kan avlaste banken sitt eksterne fundingbehov og gjere banken konkurransedyktig i kampen om personkundelån. Det er klargjort ein utlånsportefølje som kan flyttast til Eika Boligkreditt for raskt å få tilgong til likviditet i ein krisesituasjon.

Strategisk risiko

Strategisk risiko er risikoen banken er utsett for som konsekvens av strategiske val. Måloppnåinga i høve til økonomiske måltal i strategiplanen har vore tilfredsstillande i 2018. Det er gjennomført ei marknadsundersøking som syner at Valle Sparebank har svært nøgde og lojale kundar. Satsinga i Kristiansand og Vennesla har medført tilvekst av nye kundar i ei tid med fallande folketal i Valle kommune.

For å sikre eige sjølvstende har banken vald å vere medeigar av Eika Gruppen AS. Valle Sparebank sin eigardel utgjer 0,41% av selskapet. Eika Gruppen AS syter for utføring av ein del fellesoppgåver og gjev banken tilgong til å selje ei rekkje finansielle produkt. I tillegg har eigarskapet gjeve avkastning i form av eit årleg utbytte.

Eika Gruppen AS er også eit viktig talerøyr for små sparebankar når det gjeld å påverke framtidige rammevilkår.

Tidleg i 2018 sa 11 bankar opp alle avtalane med Eika Gruppen og dotterselskapa. Årsaka til oppseiinga er usemje om m.a. styringsmodell i alliansen, IT-strategi og kostnadsutvikling. Dei elleve bankane uttrykkjer samstundes at dei ynskjer å halde fram som alliansebankar, men at det vil krevje kursendring på dei nemnde områda. Oppseiinga inneber ein risiko for ei svekking av alliansesamarbeidet. For Valle Sparebank er det avgjerande med eit sterkt banksamarbeid, samstundes som at momenta dei 11 bankane grunngjev oppseiinga med er utfordringar Valle Sparebank kjenner seg godt att i. I alliansesamarbeidet er det no sett i gong prosessar for å handtere problemstillingane dei elleve (no ti, etter at to av dei har fusjonert) har reist. Valle Sparebank har eit sterkt ynskje om at alle dei 68 alliansebankane framleis skal vere med i Eika Alliansen framover.

Risikoen for at ikkje banken har tilstrekkeleg og rett kompetanse for framtida er eit område styret har fokus på. Valle Sparebank har difor prioritert vidareutdanning og intern opplæring i fleire år. Banken har ein kompetanseplan som skal reviderast årleg. Kompetanseplanen set mål for kompetansenivået i banken og inneheld prioriterte tiltak for å nå måla. Mellom anna er det sett krav om at alle kundefrådgjevarane i banken skal vere autoriserte som finansielle rådgjevarar (AFR) og sertifiserte som forsikringsrådgjevarar (GOS). I løpet av fyrste kvartal 2019 gjeld tilsvarande krav på kredittområdet (KRD).

Styret starta arbeidet med å revidere strategiplanen hausten 2018, og ny strategiplan vert vedteken i løpet av fyrste kvartal 2019.

Aksjekurs og valutarisiko

Banken har i dag ingen portefølje av verdipapir for å utnytte svingingar i marknaden. Banken driv ingen handel med derivat eller valuta. Valle Sparebank er eigen valutabank ved kjøp og sal av valuta til kundar. Omsetjinga av valuta er lita, og risikoen for kurstap er dermed også låg.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er i hovudsak risikoen for tap knytt til den daglege drifta av banken. Svikt i datakommunikasjon, system og rutinar er døme på tapshendingar. Feil kan også oppstå på grunn av manglande kontrollar, kompetansesvikt, menneskeleg svikt og manglande oppfølging av lover og forskrifter.

Operasjonell risiko, inkludert rapportering av potensielle tapshendingar, vert rapport kvartalsvis til styret.

Internkontrollen i banken er ein viktig reiskap til å kartleggje og forbetre dette risikoområdet. Styret har årleg gjennomgang av internkontrollen.

Internkontroll

Banken har med utgangspunkt i forskrifter om internkontroll hatt gjennomgang av alle vesentlege risikoområde i banken. Internkontrollen vert stadfesta av ekstern revisor.

8. STANDARDISERTE SKJEMAER FOR OFFENTLEGGJERING AV OPPLYSNINGAR OM ANSVARLEG KAPITAL

	(A) Beløp på datoen for offentlig- gjøring
Ren kjernekapital: Instrumenter og opptjent kapital	
Kapitalinstrumenter og tilhørende overkursfond	
herav: instrumenttype 1	
herav: instrumenttype 2	
herav: instrumenttype 3	
Opptjent egenkapital i form av tidligere års tilbakeholdte resultater	211.010,00
Akkumulerte andre inntekter og kostnader og andre fond o.l.	
Avsetning for generell bankrisiko	
Rene kjernekapitalinstrumenter omfattet av overgangsbestemmelser	
Statlige innskudd av ren kjernekapital omfattet av overgangsbestemmelser	
Minoritetsinteresser	
Revidert delårsoverskudd fratrukket påregnelig skatt mv. og utbytte	
Ren kjernekapital før regulatoriske justeringer	211.010,00
Ren kjernekapital: Regulatoriske justeringer	
Verdijusteringer som følge av kravene om	
Immaterielle eiendeler redusert med utsatt skatt (negativt beløp)	
Tomt felt i EØS	
Utsatt skattefordel som ikke skyldes midlertidige forskjeller redusert med utsatt skatt som kan motregnes (negativt beløp)	
Verdiendringer på sikringsinstrumenter ved kontantstrømsikring	

Positive verdier av justert forventet tap etter kapitalkravsforordningen § 15-7 (tas inn som negativt beløp)	
Økning i egenkapitalen knyttet til fremtidig inntekt grunnet verdipapiriserte eiendeler (negativt beløp)	
Gevinster eller tap på gjeld målt til virkelig verdi som skyldes endringer i egen kredittverdighet	
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser (negativt beløp)	-620,00
Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av egne rene kjernekapitalinstrumenter (negativt beløp)	
Beholdning av ren kjernekapital i annet selskap i finansiell sektor som har en gjensidig investering av ansvarlig kapital (negativt beløp)	
Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ren kjernekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen ikke har en vesentlig investering. Beløp som overstiger grensen på 10 %, regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)	
Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ren kjernekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har vesentlige investeringer som samlet overstiger grensen på 10 %. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)	-29.431,00
Tomt felt i EØS	
Poster som alternativt kan få 1250 % risikovekt (negativt beløp),	
herav: kvalifiserte eiendeler i selskap utenfor finansiell sektor (negativt beløp)	
herav: verdipapiriseringsposisjoner (negativt beløp)	
herav: motpartsrisiko for transaksjoner som ikke er avsluttet (negativt beløp)	
Utsatt skattefordel som skyldes midlertidige forskjeller og som overstiger unntaksgrensen på 10 %, redusert med utsatt skatt som kan motregnes (negativt beløp)	
Beløp som overstiger unntaksgrensen på 17,65 % (negativt beløp)	
herav: direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ren kjernekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en vesentlig investering (negativt beløp)	
Tomt felt i EØS	

herav: utsatt skattefordel som skyldes midlertidige forskjeller (negativt beløp)	
Akkumulert underskudd i inneværende regnskapsår (negativt beløp)	
Påregnelig skatt relatert til rene kjernekapitalposter (negativt beløp)	
Justeringer i ren kjernekapital som følge av overgangsbestemmelser	
Overgangsbestemmelser for regulatoriske filtre relaterte til urealiserte gevinster og tap	
herav: filter for urealisert tap 1	
herav: filter for urealisert tap 2	
herav: filter for urealisert gevinst 1 (negativt beløp)	
herav: filter for urealisert gevinst 2 (negativt beløp)	
Beløp som skal trekkes fra eller legges til ren kjernekapital som følge av overgangsbestemmelser for andre filtre og fradrag	
herav: ...	
Overskytende fradrag i annen godkjent kjernekapital (negativt beløp)	
Sum regulatoriske justeringer i ren kjernekapital	-30.051,00
Ren kjernekapital	180.959,00
Annen godkjent kjernekapital: Instrumenter	
Kapitalinstrumenter og tilhørende overkursfond	
herav: klassifisert som egenkapital etter gjeldende regnskapsstandard	
herav: klassifisert som gjeld etter gjeldende regnskapsstandard	
Fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsbestemmelser	
Statlige innskudd av fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsbestemmelser	
Fondsobligasjonskapital utstedt av datterselskaper til tredjeparter som kan medregnes i annen godkjent kjernekapital	
herav: instrumenter omfattet av overgangsbestemmelser	
Annen godkjent kjernekapital før regulatoriske justeringer	-

Annen godkjent kjernekapital: Regulatoriske justeringer	
Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av egen fondsobligasjonskapital (negativt beløp)	
Beholdning av annen godkjent kjernekapital i annet selskap i finansiell sektor som har en gjensidig investering av ansvarlig kapital (negativt beløp)	
Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av fondsobligasjonskapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen ikke har en vesentlig investering. Beløp som overstiger grensen på 10 %, regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)	
Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av fondsobligasjonskapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en vesentlig investering. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)	
Justeringer i annen godkjent kjernekapital som følge av overgangsbestemmelser	
Fradrag som skal gjøres i annen godkjent kjernekapital, i stedet for ren kjernekapital, som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)	
herav: spesifiser de enkelte postene linje for linje	
Fradrag som skal gjøres i annen godkjent kjernekapital, i stedet for tilleggskapital, som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)	
herav: spesifiser de enkelte postene linje for linje	
Beløp som skal trekkes fra eller legges til annen godkjent kjernekapital som følge av overgangsbestemmelser for andre filtre og fradrag	
herav: filter for urealisert tap	
herav: filter for urealisert gevinst (negativt beløp)	
herav: ...	
Overskytende fradrag i tilleggskapital (negativt beløp)	
Sum regulatoriske justeringer i annen godkjent kjernekapital	-
Annen godkjent kjernekapital	-
Kjernekapital	180.959,00

Tilleggs kapital: Regulatoriske justeringer	
Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av egen ansvarlig lånekapital (negativt beløp)	
Beholdning av tilleggs kapital i annet selskap i finansiell sektor som har en gjensidig investering av ansvarlig kapital (negativt beløp)	
Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ansvarlig lånekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen ikke har en vesentlig investering. Beløp som overstiger grensen på 10 %, regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)	
herav: nye beholdninger som ikke omfattes av overgangsbestemmelser	
herav: beholdninger fra før 1. januar 2013 omfattet av overgangsbestemmelser	
Direkte, indirekte og syntetiske beholdninger av ansvarlig lånekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en vesentlig investering. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner (negativt beløp)	
Justeringer i tilleggs kapital som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)	
Frdrag som skal gjøres i tilleggs kapital, i stedet for ren kjernekapital, som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)	
herav: spesifiser de enkelte postene linje for linje	
Frdrag som skal gjøres i tilleggs kapital, i stedet for annen godkjent kjernekapital, som følge av overgangsbestemmelser (negativt beløp)	
herav: spesifiser de enkelte postene linje for linje	
Beløp som skal trekkes fra eller legges til tilleggs kapitalen som følge av overgangsbestemmelser for filtre og andre fradrag	
herav: filter for urealisert tap	
herav: filter for urealisert gevinst	
herav:...	
Sum regulatoriske justeringer i tilleggs kapital	-
Tilleggs kapital	-
Ansvarlig kapital	180.959,00
Økning i beregningsgrunnlaget som følge av overgangsbestemmelser	
herav: beløp som ikke er trukket fra ren kjernekapital	
herav: beløp som ikke er trukket fra annen godkjent kjernekapital	
herav: beløp som ikke er trukket fra tilleggs kapital	
Beregningsgrunnlag	808.874,00

Kapitaldekning og buffere	
Ren kjernekapitaldekning	22,37 %
Kjernekapitaldekning	22,37 %
Kapitaldekning	22,37 %
Kombinert bufferkrav som prosent av beregningsgrunnlaget	12,00 %
herav: bevaringsbuffer	2,50
herav: motsyklisk buffer	2,00
herav: systemrisikobuffer	3,00
herav: buffer for andre systemviktige institusjoner (O-SII-buffer)	
Ren kjernekapital tilgjengelig for oppfyllelse av bufferkrav	17,87 %
Ikke relevant etter EØS-regler	
Ikke relevant etter EØS-regler	
Ikke relevant etter EØS-regler	
Kapitaldekning og buffere	
Beholdninger av ansvarlig kapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en ikke vesentlig investering, som samlet er under grensen på 10 %. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner.	
Beholdninger av ren kjernekapital i andre selskaper i finansiell sektor der institusjonen har en vesentlig investering, som samlet er under grensen på 10 %. Beløp regnet etter fradrag som er tillatt for korte posisjoner.	
Tomt felt i EØS	
Utsatt skattefordel som skyldes midlertidige forskjeller redusert med utsatt skatt som kan motregnes, som er under grensen på 10 %.	

Grenser for medregning av avsetninger i tilleggskapitalen	
Generelle kredittrisikoreserver	-
Grense for medregning av generelle kredittrisikoreserver i tilleggskapitalen	
Tallverdien av negative verdier av justert forventet tap	
Grense for medregning i tilleggskapitalen av overskytende regnskapsmessige nedskrivninger	
Kapitalinstrumenter omfattet av overgangsbestemmelser	
Grense for medregning av rene kjernekapitalinstrumenter omfattet av overgangsbestemmelser	
Overskytende ren kjernekapital omfattet av overgangsbestemmelser	-
Grense for medregning av fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsbestemmelser	
Overskytende fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsbestemmelser	
Grense for medregning av ansvarlig lånekapital omfattet av overgangsbestemmelser	
Overskytende ansvarlig lånekapital omfattet av overgangsbestemmelser	